

ส่วนที่ 1

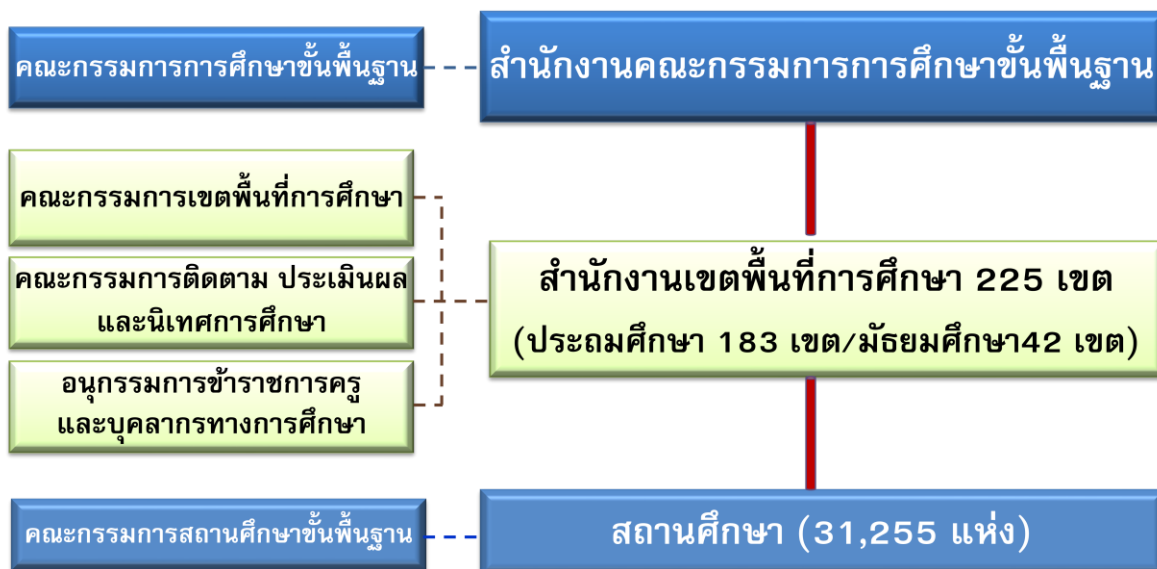
สภาพการจัดการศึกษา

อำนาจหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

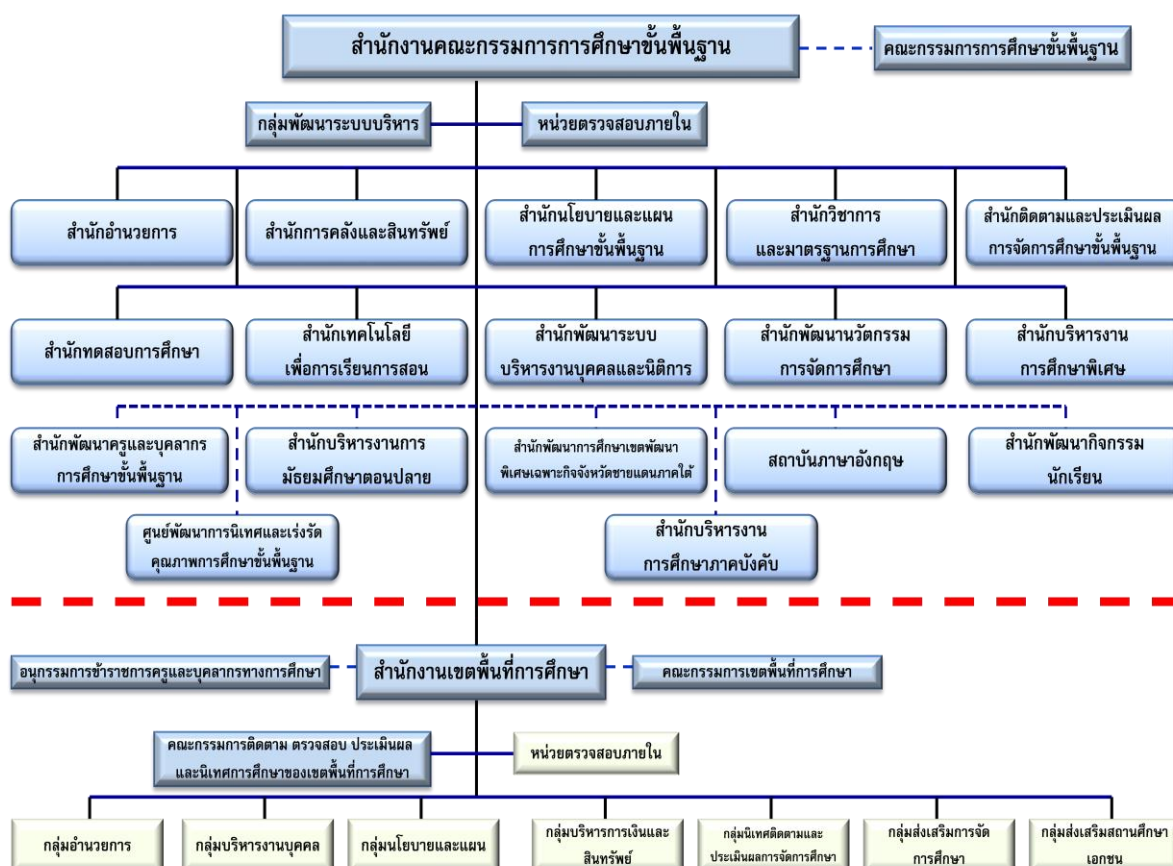
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ดังนี้

- (1) จัดทำข้อเสนอนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษามาตรฐานการจัดการศึกษา และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- (2) กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง และดำเนินการเกี่ยวกับการสนับสนุนทรัพยากร การจัดตั้งจัดสรรทรัพยากร และบริหารงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- (3) พัฒนาระบบการบริหาร และส่งเสริม ประสานงานเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการเรียนการสอน รวมทั้งส่งเสริมการนิเทศการบริหารและการจัดการศึกษา
- (4) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษา
- (5) พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาเพื่อคนพิการ ผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษ และประสาน ส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นของเขตพื้นที่การศึกษา
- (6) ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- (7) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นไปตามอำนาจ และความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

โครงสร้างการบริหารงาน

หน่วยงานในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	จำนวน/หน่วย
1. สำนัก/หน่วยงานเทียบเท่าในส่วนกลาง	19 สำนัก
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา	183 แห่ง
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา	42 แห่ง
4. สถานศึกษาทั้งหมด	31,116 โรงเรียน
- โรงเรียน สพป. 28,660 โรงเรียน	
- โรงเรียน สพม. 2,362 โรงเรียน	
- โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ 51 โรงเรียน	
- โรงเรียนการศึกษาพิเศษ 43 โรงเรียน	
- ศูนย์การศึกษาพิเศษ	77 แห่ง
5. ห้องเรียน	353,944 ห้องเรียน
6. นักเรียน	7,451,441 คน
• โรงเรียนปกติ 7,397,961 คน	
- ก่อนประถมศึกษา 980,825 คน	
- ประถมศึกษา 3,386,853 คน	
- มัธยมศึกษาตอนต้น 1,901,340 คน	
- มัธยมศึกษาตอนปลาย 1,128,943 คน	
• โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์/การศึกษาพิเศษ 49,712 คน	
- ศึกษาสงเคราะห์ 36,491 คน	
- ศึกษาพิเศษ 13,221 คน	
• จัดโดยครอบครัว 240 คน	
• สถานประกอบการ 3,528 คน	
7. นักเรียนพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ *	66,330 คน
8. นักเรียนด้อยโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติ *	4,259,618 คน
9. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	422,522 คน
- ผู้บริหาร 38,097 คน	
- ครูผู้สอน 373,921 คน	
- บุคลากรทางการศึกษา 10,504 คน	
10. ข้าราชการพลเรือน	969 คน

ผลการดำเนินงาน

จากการดำเนินงานปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 สรุปผลได้ดังนี้

1. ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดกลยุทธ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นแนวทางให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องนำแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทุกคนอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคนอ่านคล่อง เขียนคล่อง คิดเลขคล่อง และมีทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน กำหนดให้มีการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาหลักเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 3 เพิ่มศักยภาพนักเรียนด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศิลปศาสตร์ เป็นต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดได้นำนโยบายไปปฏิบัติ โดยจัดทำโครงการรองรับ กำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติที่ชัดเจน รวมทั้งได้ดำเนินการอย่างเต็มความสามารถ แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็ยังไม่เพิ่มขึ้นตามเป้าหมาย ประกอบกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้ประเมินภายนอกรอบที่ 3 พบว่าสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการประเมิน จำนวน 7,985 แห่ง ได้รับการรับรอง 5,690 แห่ง และไม่ได้รับการรับรอง 2,295 แห่ง เหตุผลที่ไม่ได้รับการรับรองเนื่องจากไม่ผ่านการประเมินในตัวบ่งชี้พื้นฐานที่ 5 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน คือ มีคะแนนการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) อยู่ในระดับต่ำ ดังนั้น ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงจัดให้มีกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพิ่มเติม ได้แก่ การจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์พกพา (Tablet) สำหรับนักเรียน การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมโลก การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา และการพัฒนาครูทั้งระบบเต็มตามศักยภาพ

จากการดำเนินงานที่ผ่านมา แม้ว่าจะมีการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาหลัก 5 กลุ่มสาระ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และภาษาอังกฤษ อย่างเข้มข้น มีการพัฒนาครูพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระเพิ่มสูงขึ้นกว่าเดิม ยกเว้นกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ซึ่งต่ำกว่าเดิม เนื่องจากเป็นเพราะห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ รวมถึงอุปกรณ์ สื่อ สำหรับการฝึกปฏิบัติ มีไม่สมบูรณ์ จะต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณในส่วนนี้ให้มากขึ้น

ตารางที่ 1 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชา	ปีการศึกษา		
	2552	2553	2554
ภาษาไทย	38.58	30.61	49.51
คณิตศาสตร์	35.88	33.96	51.69
วิทยาศาสตร์	38.67	40.43	40.45
สังคมศึกษา	33.90	46.11	51.08
ภาษาอังกฤษ	31.75	20.23	37.12

ตารางที่ 2 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชา	ปีการศึกษา		
	2552	2553	2554
ภาษาไทย	35.35	42.89	48.35
คณิตศาสตร์	26.05	24.22	32.19
วิทยาศาสตร์	29.16	29.29	32.28
สังคมศึกษา	39.70	40.85	42.88
ภาษาอังกฤษ	22.54	15.80	30.13

ตารางที่ 3 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชา	ปีการศึกษา		
	2552	2553	2554
ภาษาไทย	46.47	42.95	42.14
คณิตศาสตร์	28.56	14.79	22.53
วิทยาศาสตร์	29.06	30.90	27.89
สังคมศึกษา	36.00	46.70	33.40
ภาษาอังกฤษ	23.98	18.75	21.34

จากตารางดังกล่าว เมื่อพิจารณาจากผลการทดสอบ พบว่า ผลการสอบของผู้เรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 สูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดและบรรลุเป้าหมายที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดเป้าหมายไว้ว่า ผลการสอบ O - NET ในปีการศึกษา 2554 โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและคณิตศาสตร์ต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 และจะต้องได้คะแนนเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 50 ในปีการศึกษา 2560 ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม ยังคงต้องพยายามที่จะพัฒนากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำอย่างเร่งด่วนต่อไป

เมื่อพิจารณาจากการเปรียบเทียบพัฒนาการผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2554 กับปีการศึกษา 2553 และปีการศึกษา 2552 ที่ผ่านมา พบว่า ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีพัฒนาการสูงกว่าปีการศึกษาที่ผ่านมา ส่วนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า เกือบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีพัฒนาการสูงกว่าปีการศึกษาที่ผ่านมา และในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีเพียงกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ มีพัฒนาการสูงกว่าปีการศึกษาที่ผ่านมา

การที่ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในปีการศึกษา 2554 มีพัฒนาการสูงขึ้นนั้น เกิดจากหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในทุกระดับได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน จึงได้ดำเนินกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เพื่อยกระดับคุณภาพของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

จากการรายงานผลการจัดการศึกษาในรอบปีที่ผ่านมา พบว่า นักเรียน ครู ผู้บริหาร สถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ ยังไม่ตื่นตัวและไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะด้านภาษาต่างประเทศที่สอง ดังนั้นต้องเร่งสร้างความตระหนักแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและหา Best Practice ในการดำเนินงานเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

2. ด้านโอกาสทางการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมความเสมอภาคทางการศึกษาโดย สนับสนุนค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนาคุณภาพมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการแนะแนว ส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ส่งเสริมให้เด็กพิการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเสมอภาค สนับสนุนทุนการศึกษาสำหรับเด็กออทิสติกและเด็กพิการ ซึ่งเป็นการช่วยเหลือให้เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิการ ประเภทต่าง ๆ ได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกับเด็กปกติทั่วไป ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดโครงการเพิ่มเติมเช่น การคืนครูให้นักเรียน โดยการจ้างครูอัตราจ้าง ปฏิบัติงานธุรการโรงเรียน พี่เลี้ยงเด็กพิการ ครูดูแลนักเรียนประจำพักนอน และเจ้าหน้าที่ประจำห้องวิทยาศาสตร์ (Lab boy) ซึ่งสามารถแก้ปัญหาความขาดแคลนครูได้ในระดับหนึ่ง รวมทั้งการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมศักยภาพของเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ของสมอง (Brain – Based Learning) ส่งเสริมความสามารถพื้นฐานด้านภาษา และทักษะพื้นฐานคณิตศาสตร์ ตลอดจนการเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีในเด็กปฐมวัย

ในส่วนของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีรูปแบบในการจัดที่หลากหลาย เช่น การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการส่งเสริม สนับสนุน ให้อุปกรณ์ ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคม หรือภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่การดำเนินการดังกล่าวยังไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม การเทียบโอนความรู้ระหว่างการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยยังมีความยุ่งยาก ซับซ้อน ในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้ประชากรวัยเรียนผู้ด้อยโอกาสบางส่วน ไม่สามารถเข้าถึงการรับบริการทางการศึกษา โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นห่างไกล ทุรกันดาร ยากจน ถูกทอดทิ้ง มีชนกลุ่มน้อยและเด็กออกกลางคัน ถึงร้อยละ 0.25 เด็กตกหล่น ร้อยละ 4.52 และยังพบว่า มีนักเรียนที่ไม่เรียนต่อในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร้อยละ 6.55 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะดำเนินการแก้ไขปัญหาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

3. ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาโดยกำหนดเป้าหมายให้สถานศึกษาทุกแห่งได้รับการนิเทศ ติดตาม ช่วยเหลือการดำเนินงานให้มีคุณภาพ ผ่านการรับรองมาตรฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่งมีความพร้อมและเข้มแข็งในการบริหารจัดการศึกษา สามารถยกระดับคุณภาพมาตรฐานและธรรมาภิบาล ผู้รับบริการมีความ

พึงพอใจ ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า ในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีผลการประเมินด้านประสิทธิภาพการบริหาร อยู่ในระดับดี แต่ในส่วนของสถานศึกษายังไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด เนื่องจากยังมีสถานศึกษาที่ยังไม่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานในการประเมินภายนอกรอบที่ 3 ของสำนักงานรับรองคุณภาพมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีโครงการเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ คือ การจัดทำคู่มือการวางแผนและการบริหารจัดการศึกษาโดยยึดพื้นที่เป็นฐาน การเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน และการพัฒนารูปแบบการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ การรักษาความปลอดภัยครูและสถานศึกษา โดยจ้างเหมาบริการพนักงานรักษาความปลอดภัยในโรงเรียน และโครงการรินน้ำใจสู่น้องชายใต้ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เตรียมความพร้อมในการสอบแข่งขันเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

การกระจายอำนาจการบริหารจัดการสู่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม การพัฒนาผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา การสร้างความเข้มแข็งต่อองค์คณะบุคคลทั้งในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตลอดจนความร่วมมือของผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน จึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งจะเป็นกลไกนำไปสู่การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังพบว่าจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นปัจจัยที่ไม่สามารถสะท้อนให้เห็นการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการต้นทุนสูง ผลตอบแทนไม่คุ้มค่า ดังนั้นจึงพยายามใช้นวัตกรรมมาช่วยแก้ปัญหา เช่น การใช้ ICT เพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอน การสอนแบบคละชั้น การยุบรวม และเลิกสถานศึกษาที่มีความจำเป็นน้อย

ในด้านของการขาดแคลนครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขาดครูตามเกณฑ์ 22,290 คน ขาดครูสาขาเฉพาะทาง 57,789 คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้คืนอัตราครูเกษียณ 100 % แต่คณะกรรมการกำหนดเป้าหมายและนโยบายกำลังคนภาครัฐ สำนักงาน ก.พ. ได้คืนอัตราดังกล่าวไม่ครบและล่าช้า ดังนั้นจึงดำเนินการแก้ปัญหาโดยการจัดทำโครงการคืนครูให้นักเรียน โดยจ้างครูอัตราจ้าง 65,172 อัตรา

การขับเคลื่อนการบริหารจัดการศึกษาที่สำคัญของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกด้าน ทั้งด้านคุณภาพ การจัดการศึกษา ด้านโอกาสทางการศึกษา และด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา อันจะทำให้การปฏิรูปการศึกษาของชาติประสบความสำเร็จในอนาคต สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ จุดเน้น และตัวชี้วัดความสำเร็จที่ต่อเนื่อง สำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 ต่อไป เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้